

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 35. broj

31. kolovoza 2023.

cijena 250 Ft

FOTO: NADA SUDAREVIĆ

Deseta revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske za 2023.

5. stranica

„Film i video u nastavi“

4. stranica

U spomen Timei Horvat

7. – 12. stranica

Dan Hrvata u Lukovišću

14. i 15. stranica

Vidimo se kod Pelješkog mosta

Nije lako napisati nijedno slovo nakon gubitka kolegice s kojom smo mi hrvatski novinari mnogo godina dijelili istu sudbinu, iste probleme, iste radosti. Naša Tiho kao mlada novinarka s puno elana nije tajila koliko joj godi novinarski posao, koliko uživa uranjati u dubinu raznih tema, informirati se o raznim događanjima, temama koje tiču hrvatsva, koje je i ona sama cijelim svojem bićem smatrala važnim. Radovala se povećavanju broja kolega u redakciji, smatrajući da svaka hrvatska regija mora imati novinara koji i pripada onoj hrvatskoj zajednici u kojoj radi. Tako bi svojim radom pomogao razvoju zajednice, u što je Tiho i vjerovala. Jer ona je novinarstvo shvaćala u pravom smislu: da novinar mora služiti čitatelju, slušatelju ili gledatelju, mora vidjeti što je važno za druge ljude i ukazati na vrijednosti i nedostatke društva, odnosno zajednice. Tiho bi se uvijek oduševila kad bi se susrela s pojedincima ili društvima koja su hrvatsku stvar „nosila na grudima” i svoju energiju ulagala u uzdizanje hrvatske zajednice, kao što je činila i ona. Bila je vesele naravi, otvorena za šalu, njezina nestašna vibracija za novim uvijek je titrala. Nije trpjela licemjerje ni dvoличиnost jer je i ona sama bila izravna, iskrena, od srca je govorila makar time ponekad i uvrijedila drugoga. Na kompromise nije pristala ako je bila uvjerena u svoju istinu, pogotovo dok se radilo o njezinoj gradišćanskoj zajednici, o njezinu gradišćanskom jeziku. Kao i mi, svi ostali hrvatski novinari u Mađarskoj, osjećala je dužnost raditi dodatno za svoju hrvatsku zajednicu, činila je to i sa svojim pjesmama, ali se i aktivno uključila u rad hrvatskih civilnih društava, gdje je također širila svoju dragu hrvatsku gradišćansku riječ, gradišćansku „jačku”. Nekoliko je puta gostovala kao književnica na Pomurskim jesenskim književnim danima u Serdahelu i s ponosom govorila o svojem hrvatskom podrijetlu, ljubavi prema materinskom jeziku i kulturi, ljubavi prema svojem rodnom Petrovu Selu odnosno prema svojoj matičnoj domovini Hrvatskoj. Obožavala je Hrvatsku i, kad bi imala priliku, odlazila je na Jadransko more i uvijek mu se divila. Bila je sva sretna kad je Pelješki most pušten u promet, još mi je obećala da ćemo ga zajedno pogledati iako se već tad borila s bolešću.

Draga Tiho, ne želim se oprostiti, obećanje moramo održati. Vidimo se kod Pelješkog mosta.

Beta

Glasnikov tjedan

„E-pošta izbacuje mi *tihana* kad utipkam slovo t. Mislim da će tako biti još dugo, dugo. Da će na listi mojih dnevnih prioriteta biti e-adresa *tihana@...*”

Tiho Tihana
Tiho je bila sve samo ne Tiho. Tihana. Timea Horvat. Tiho. E-pošta izbacuje mi *tihana* kad utipkam slovo t. Mislim da će tako biti još dugo, dugo. Da će na listi mojih dnevnih prioriteta biti e-adresa *tihana@...* Ne znam koliko smo pisama izmijenile u proteklih dvadesetak i nešto godina. Ni reda im ni broja. I sva su ona bila uvijek u znaku boljitka rada i posla koji smo obavljali zajedno. Svi mi zajedno. Bilo ih je i veselih i tužnih, i gorkih i prepirujućih... I onih kojima smo se tješili i „batrili” posljednjih godinu dana. Mislim kako se od bliskih ljudi ne možemo oprostiti za života. Oni koji odlaze žive i dalje s nama. Nije naš posao bio od osam ujutro do četiri poslijepodne. Trajao je on dvadeset i četiri sata. Nije bio problem ako bi e-poruka otišla ili došla u ponoć ili u sedam ujutro. I tako od 1994. Bilo bi Timei 2024. godine 30 godina dnevnog pisanja, fotografiranja, snimanja tonskih zapisa, televizijskih priloga na hrvatskom jeziku.

E-poruke brišemo, tek neke čuvamo. Mi novinari čuvamo one koje su nam potrebne ili će nam biti potrebne, ne daj Bože. Mnoge smo izbrisali jer smo mislili kako ih ponovno možemo napisati. Ali smo se prevarili.

Kolega novinar, pišući o njezinoj smrti, napisao je: „S Timeom Horvat zgušnjamo, ravnu, angažiranu, donekle i tvrdoglavu i u neki pitanji nepopustljivu novinarku, pred svim i pjesnikinju, ka se nije bojala ni svadja ako je išlo za osobno uvjerenje ili zmadma i za hrvatski politički stav. Nje glas, nje mišljenje i nje čvrsto uvjerenje će nam faliti u buduću da diskusija i rasprava pred svim ako ide za opstanak gradišćanskih Hrvatov u ovom burnom sridnjoeuropskom panonskom oceanu s prejakim i dominantnima državnima jezici, nimškim i mađarskim.”

Često je tišina snažnija od krika. Duboka je tuga promukla u krik i zapala u tišinu rječitiju od riječi. Šutjela je Timea i

više nego inače posljednjih godinu i više dana. I nismo previše primjećivali tu šutnju. Ignorirali smo je. A bila je ona rječita. Od prvih dana svojeg novinarskog posla potpisivala se s „Tiho”, alias Timea Horvat. Moglo je to biti i to. A možda i ne. Timea je bila pjesnikinja, kako bi rekao pjesnik, „ne od ovoga svijeta”.

Ali prije svega ona je bila novinarka. Vjerovala je u temeljne postulate novinarstva, traganje za istinom i objektivno davanje odgovora na brojna pitanja koja započinju s čarobnih pet. Ali bila je i čovjek te je bilo i subjektivnosti koju je pokušala potisnuti najbolje što je znala i mogla na korist zajednice. Na korist, kako je znala reći, svojeg gradišćanskog naroda. Onoga s velikim G, od kojeg ni za korak nije odstupala, od velikog G. Da, bila je ona slušana (i čitana) i onda kad je bila Tiho i onda kad su se pravili kako im nije u vidokrugu, pokazalo je to i pokazat će to tek vrijeme. Jer ima puno poruka u njezinim rečenicama, stvarnosti koju tako revno umatamo u svjetlacavi papir koji stvarnost nije zaslužila. Imala je brojne prijatelje. Pokazala je to njezina bolest i smrt. Velike i prave prijatelje. Jednom mi je rekla da je bolest, ako je zbog ičega dobra, dobra jer je još jedanput pokazala kako i koliko dobrih i nesebičnih ljudi ima. Unatoč brojnim razočaranjima koje je doživjela. Ona je vjerovala i molila i nije se plašila smrti. Plašila se odlaska iz Pinčeve Druge, nemoći i slabosti svojih ruku koje više nisu mogli uzeti „pero” u ruke, a „pero” je bilo njezin život i tekst dijete koje je teško ispuštala iz ruku pazeći na svaki znak. Fotografija je bila ljubav, a pjesma samotni kutak u koji je ulazila da nađe mir i spokoj u nezgodnom (ne)vremenu. Kutak u kojem je vrištala do iznemoglosti. Ali tiho, toliko tiho da ga nismo čuli. Jer onda kad treba, ne čujemo tišinu rječitiju od riječi.

Dragi čitatelju! Uskoro će biti tri mjeseca od smrti naše kolegice Timee Anne Horvat.

Branka Pavić Blažetin

Za projekte Hrvata izvan Hrvatske dodijeljeno 800 tisuća eura

Kako donosi Hina, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske dodijelio je 800 tisuća eura za 213 projekata/programa od interesa za Hrvate izvan Hrvatske za 2023. godinu i 57 jednokratnih potpora u iznosu od 800.000,00 eura (6.027.600,00 kuna) ugroženim pojedincima i povratnicima u Hrvatsku na temelju 1. ovogodišnjeg Javnog poziva. Među ostalim, sredstva je dobilo 13 projekata/programa samouprava, zaklada, udruga i institucija Hrvata u Mađarskoj. Odluka o dodjeli financijske potpore nalazi se na stranicama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH. Odluku je 5. lipnja donio državni tajnik Zvonko Milas.

Iznosi za projekte kreću se od 650 eura, koliko je dobilo Češko-hrvatsko društvo iz Praga za predavanje o poznatim Hrvatima koji su živjeli i radili u Češkoj, do 16 000 eura, koliko su dobila tri korisnika. Riječ je o bućarskom klubu „Brđanin 1926“ iz Tivta za projekt Tivatske bućarske olimpijade, Hrvatskom nacionalnom vijeću u Srbiji iz Subotice za projekt „Pupils boom“ te Viteškom alcarskom društvu „Sinj“ iz Sinja za Dane alke u Badenu i Beču.

Po 12 000 eura dobili su Družba kćeri milosrđa TSR sv. Franje iz Subotice za izgradnju i opremanje tamošnjeg vrtića Marije Petković „Sunčica“ i Sveučilište u Zadru za projekt „Metodičko oblikovanje nastavnih sadržaja za australske subotnje škole“.

Za monografiju „Povijest i kultura Hrvata u Mađarskoj“ Hrvatska državna samouprava iz Budimpešte dobila je 10 000 eura, a Hrvatsko-argentinski kulturni centar iz Zagreba 9000 eura za projekt „Hrvatsko pamćenje i kulinarski identitet“. Većina ostalih projekata najčešće je dobila potpore između 2000 i 4000 eura, a projekti su mahom namijenjeni obrazovanju, kulturi, čuvanju baštine.

Socijalno ugroženim pojedincima Hrvatima koji žive u BiH, Srbiji, Kosovu, Republici Srpskoj, Peruu te Hrvatima povratnicima Ured je dodijelio 57 jednokratnih potpora u iznosu od 300 do 3000 eura. Ukupno je dodijeljeno 270 potpora natjecateljima iz Hrvatske i svijeta, od čega organizacijama 196, pojedincima za projekte 14 potpora i 77 jednokratnih financijskih potpora pojedincima.

Iz Mađarske potporu su dobili:

Hrvatska državna samouprava (Budimpešta) za monografiju „Povijest i kultura Hrvata u Mađarskoj“	10 000 eura
Hrvatska samouprava Kalača za izradu biste biskupa Ivana Antunovića	5000 eura
Čakavska katedra (Šopron) za projekt „Po staza naših starih 2023“	3500 eura
Hrvatski vrtić i osnovna škola „Mate Meršić Miloradić“ (Sambotel) za razvijanje infrastrukture u Hrvatskom obrazovnom centru „Mate Meršić Miloradić“	3000 eura
Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo za projekt „Upoznajmo maticu!“	3000 eura
Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža“ (Pečuh) za Hrvatski dječji festival „Slavuj“	3000 eura
Zaklada za hrvatsko školstvo u Mađarskoj, HDS-ova zaklada (Budimpešta) za djelovanje	
Zaklade za hrvatsko školstvo u Mađarskoj	3000 eura
Hrvatska samouprava Narda za Hrvatski dan u Nardi	2000 eura
Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“ (Martinci) za Hrvatski katolički kalendar 2024.	2000 eura
Hrvatski pedagoški i metodički centar (Budimpešta) za promicanje nastave hrvatskog jezika u hrvatskim narodnosnim školama	2000 eura
Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj (Pečuh) za digitalizaciju audiosnimaka iz ostavštine Đure Frankovića	2000 eura
Croatia Nonprofit Kft. (Budimpešta) za pjesničku zbirku Marije Huljev	1200 eura
Hrvatska samouprava Šikloš za zbirku pjesama o Semartinu	1200 eura

HG

HRVATSKI *glasnik*

Čitajte i širite
Hrvatski glasnik,
tjednik Hrvata
u Mađarskoj!

Cilj naše Zaklade...

Primarni cilj **Zaklade za hrvatsko školstvo u Mađarskoj** utemeljene 2018. godine je pružanje potpore pripadnicima hrvatske nacionalne manjine za vrijeme tuzemnog i inozemnog školovanja u obliku isplate stipendije.

Prioritet zaklade je područje hrvatskog odgoja, obrazovanja te znanstveno-istraživačkoga djelovanja, kao i podržavanje međusobnih veza hrvatskih zajednica, baštinjenje vrijednosti i tradicija Hrvata u Mađarskoj.

UPLATA

BUDJELATNOST

Edukativna filmska radionica „Film i video u nastavi“

U Obrazovnom centru Miroslava Krležu u Pečuhu od 25. do 26. svibnja 2023. godine održala se filmska radionica pod nazivom „Film i video u nastavi“. Radionica je nastala u suradnji Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra, Udruge „KRUZEJ – Kroz muzej(e) jednaki“ iz Zagreba i Zaklade za hrvatsko školstvo u Mađarskoj. Cilj ove radionice bio je sagledati učenje iz druge perspektive, ne kao nužno zlo nego kao novu kreativnu priliku, kad u veselom zajedničkom radu svatko može pokazati svoju jaču stranu, iskazati se u nečemu, a uz to naučiti i što više stvari o jednom književniku, književnom djelu ili o bilo kojoj drugoj temi iz školskog gradiva. Implementacijom snimanja kratkometražnih filmova u sklopu nastave možemo pobuditi interes učenika za nastavni sadržaj, zadržati njihovu pozornost i oplemeniti nastavni proces.

Radionica koja je namijenjena srednjoškolskom uzrastu okupila je učenike iz dviju hrvatskih gimnazija u Pečuhu i Budimpešti. Sveukupno je na radionici sudjelovalo devetnaest učenika i četvero učitelja. Učenike iz Budimpešte vodili su profesorica Marija Petrić i profesor Mario Jerkić, a iz pečuške gimnazije sudjelovale su profesorice Rita Ronta i Valentina Sabolić. Na radionici su bile i ravnateljica Obrazovnog centra Miroslava Krležu Janja Živković Mandić te ravnateljica Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Timea Šakan-Škrin.

S višegodišnjim iskustvom u filmskim i edukativnim radionicama članice i suosnivačice Udruge KRUZEJ-a Mia Maros Živković i Tea Matijević ovom su prilikom predstavile film kao izvrstan pedagoški alat u nastavnom procesu i pokazale učenicima kako ga kvalitetno primijeniti za pisanje zadaća, istraživanje novog gradiva i ponavljanje već naučenih lekcija.

Prvi dan učenici i profesori ugodno su se smjestili u prostoriima gimnazije Obrazovnog centra Miroslava Krležu. Ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös otvorila je radionicu, obrativši se sudionicima i predavačima, te ukratko predstavila važnost ovakve teme u školstvu.

Nakon govora radionica je mogla započeti. Nazočnima se obratila suradnica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Valentina Markač, koja je također suosnivačica i članica KRUZEJ-a, te ukratko predstavila Udrugu i njezinu djelatnost.

Usljedio je teorijski dio radionice. Predavačice Tea Matijević i Mia Maros Živković učenicima i profesorima kroz zanimljive priče i praktične primjere pokazale su kako film uklopiti u nastavni plan i kako učenici samostalno mogu snimiti i montirati zanimljiv video na temu iz školskog kurikula. Nakon kratke pauze slijedilo je pisanje sinopsisa i plana snimanja. Učenici su bili podijeljeni u dvije skupine te je svakoj skupini dodijeljena jedna tema – jednoj skupini pripala je tema lika i djela Miroslava Krležu, dok je druga skupina dobila temu Hrvatske kao zemlje sporta. Nakon što su kroz vlastitu maštu i kreativnost stavili ideje na papir, teorijski dio radionice bio je završen. Kao dodatni program organiziran je posjet bivšoj kadetskoj školi koju je pohađao Miroslav Krležu. Ondje su već neki učenici započeli snimanje materijala za svoj filmski uradak. Poslije toga učenici i profesori imali su priliku posjetiti Hrvatsko kazalište u Pečuhu. Usljedio je slobodno vrijeme i druženje.

Drugi dan radionice započeo je poslije doručka. Nakon zadnjih priprema i savjeta učenici su spremno izišli na teren i svoje ideje s papira prenijeli u stvarnost. Ponuđene su im bile različite tehnike snimanja – od intervjua i interpretacije djela do stop-animacije, rekreiranja događaja i filmskog kviza. Skupina s temom Miroslava Krležu u svojem je radu odabrala tehnike rekreiranja

događaja, snimanja mrežne stranice i stop-animacije, dok je sportska skupina odlučila prikazati svoj film u obliku intervjua i pričanja priče. Vještim pokretima kamerom na vlastitim mobilnim aparatima i povremenim ohrabrenjem i savjetima od strane predavačica i profesora učenici su polako završavali svoje uratke koje su poslije učili montirati uz pomoć predavačica iz Udruge.

Kad su svi bili zadovoljni učinjenim, bilo je vrijeme da se sudionicima radionice podijele potvrde o sudjelovanju. Slijedila je zahvala predavačicama, organizatorima i gimnazijama te ručak.

Filmove učenika možete pogledati na mrežnim stranicama Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra te društvenim stranicama Udruge „KRUZEJ – Kroz muzej(e) jednaki“.

Organizatori
Fotografije: KRUZEJ

Deseta revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske za 2023.

U organizaciji Udruge za očuvanje i promicanje tradicijske kulture „Stećak” i Hrvatske matice iseljenika od 10. do 15. srpnja 2023. godine održana je Deseta revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske za 2023. Djevojke su 12. srpnja 2023. sudjelovale na Reviji hrvatskih djevojačkih nošnji u Hrvatskoj i izvan Hrvatske u Biogradu na Moru. Neposredno prije same revije u Zavičajnom muzeju u Biogradu na Moru otvorena je izložba „Hrvatske djevojačke nošnje i nakit kao dio europske baštine”. Djevojke su 13. srpnja u sklopu programa Kliškog kulturnog ljeta 2023. posjetile tvrđavu Klis. Završna večer održana je 14. srpnja 2023. godine u Tomislavgradu izborom najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske za 2023. godinu.

Glasovi čitatelja – 26 499 glasova za Vivien Laskovics

Od 22. lipnja do 14. srpnja 2023. do 12 sati mogli smo klikom na srce pod slikom 21. natjecateljice glasati za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji.

Naša Salančanka Vivien Laskovics, članica salantskog KUD-a „Marica”, kao nikad dosad pokrenula je sve zainteresirane. Sve do posljednjeg dana bila je u tijesnoj konkurenciji s natjecateljicom Ninom Ivanović iz Bosne i Hercegovine. Ali naša je Vivien s 26 499 glasova osvojila titulu najljepše (točnije najfotogeničnije) Hrvatice u narodnoj nošnji glasovima čitatelja portala *udruga-stecak.com*. Druga natjecateljica iz Mađarske, Regina Várnai, dobila je 3616 glasova. Čestitamo Vivien i Salančanima te KUD-u „Marica” na sveopćoj uspješnoj mobilizaciji članstva i Hrvatima u Mađarskoj te naših prijatelja.

Završna večer u Tomislavgradu

Na završnoj večeri Desete revije tradicijske odjeće i izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske za 2023. 14. srpnja u Tomislavgradu odluka je bila u rukama žirija. Za titulu najljepše ove se go-

Regina Várnai i Vivien Laskovics

dine borila 21 djevojka u narodnoj nošnji, a pristigle su iz 14 zemalja. Peteročlani žiri imao je težak zadatak između lijepih izabrati najljepšu. Pobjednicom je proglašena Mona Bandov iz SAD-a (Kalifornija), koja je nosila livanjsku narodnu nošnju.

Prva je pratilja Giulia Verdat iz Italije, a druga pratilja Malina Nadinić iz Argenti-

ne. Najfotogeničnijom djevojkom proglašena je Vivien Lašković iz Mađarske. Za četiri spomenute djevojke organizatori su osigurali lijepe i vrijedne nagrade – replike tradicijskoga nakita i torbice.

Branka Pavić Blažetin
Fotografije: Nada Sudarević

Na valovima glazbe i harmonike

Izložba slika i Harmonikaška noć u Baji

Hrvatske glazbene večeri najpopularnija su i najposjećenija priredba Kulturnog centra bačkih Hrvata u Baji. U nizu glazbenih večeri 4. kolovoza priređena je Harmonikaška noć. Priredba je to koja uz bačke Hrvate – Bunjevce, Race i Šokce – okuplja i brojne simpatizere, ljubitelje hrvatske glazbene kulture i tradicije. Tako je došlo i do suradnje zbog koje je otvorena prigodna izložba slika i nakita pod naslovom „Na valovima glazbe“, a izloženi su i radovi Julianne Barics, Márie Uhlár i Anett Manga Magyaréné.

Krunoslav „Kićo“ Agatić

János Balogh

Izložbu slika i nakita otvorila je Edit dr. Munczig, koja je predstavila autorice i njihove radove, a otvorenje su uljepšali mladi tamburaši bajske Osnovne umjetničke škole „Danubia“ pod vodstvom učitelja tambure Attila Csurajja.

Usljedila je večer harmonike s cjelovečernjim koncertom. Kako je uz ostalo na početku istaknuo ravnatelj Kulturnog centra Mladen Filaković, cilj je hrvatskih glazbenih večeri osiguravanje uvjeta za razvijanje i njegovanje mladih nadarenih glazbenika i predstavljanje već afirmiranih vrsnih umjetnika.

Večer harmonike u Baji otvorio je mladi Dušnočanin rackohrvatskog podrijetla János Balogh, koji je uz narodne pjesme izveo i nekoliko poznatih melodija klasične glazbe te uspješnica svjetske glazbe.

Poseban gost večeri bio je priznati harmonikaš bunjevačkohrvatskog podrijetla iz Gare Krunoslav „Kićo“ Agatić, koji je rođen i živi u Tukulji, a nazočne je proveo harmonikom i harmonikaškom glazbom oko svijeta, prikazavši način i stil sviranja harmo-

nike diljem Europe – od srednje i zapadne Europe do Mediterana i šire uz melodije bunjevačkih Hrvata i hrvatskih melodija iz Dalmacije, Baranje i Slavonije. Koncert je završio svojim „skladom raznovrsne glazbe“, potvrdivši što se sve i kako može odsvirati na harmonici. Oduševljena je publika obojicu ispratila gromoglasnim pljeskom.

Nakon što je ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković zahvalio autoricama izložbe, gostima harmonikaške večeri i svim drugim sudionicima, najavio je skorašnje priredbe Centra. Prema njegovim riječima početkom rujna planiraju predstavljanje novog sveska *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* u izdanju Hrvatskog akademskog društva u Subotici i projekta *Leksikon Hrvata u Mađarskoj* koji je u pripremi Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Nadalje, pozvao je nazočne na Berbenu svečanost bačkih Hrvata koja će se održati 30. rujna u Čavolju u suradnji s hrvatskim samoupravama Čavolja, Bikića i Sentivana.

S. B.

Izloženi su radovi Julianne Barics, Márie Uhlár i Anett Manga Magyaréné

Dio sudionika večeri

Oproštaj od Timee Horvat

Prije dva i pol mjeseca, 17. lipnja, na petrovskom groblju ispratili smo na vječni počinak našu kolegicu Timeu Horvat. Došlo se od njezinih zemnih ostataka oprostiti mnoštvo ljudi. Tragedije kao što je njezina smrt, koja je uslijedila nakon godinu dana teške i neizlječive bolesti, na trenutak nas okupe. Ožalošćena majka i nekolicina njezinih najbližih prijateljica, koje su svakodnevno bile uz nju u proteklih godinu dana, te rodbina i drugi prijatelji zavijeni su u duboku tugu. Uz petrovskog župnika Tamása Varhelyija od nje se u ime hrvatske zajednice u Mađarskoj oprostio predsjednik HDS-a Ivan Guban, u ime prijatelja iz Šenkovca i općina Brdovec i Marija Gorica te u ime Hrvata iz matične domovine njezina prijateljica Jasna Horvat, u ime Hrvata iz Austrije Peter Tyran, u ime Petrova Sela Andrija Handler.

TIMEA HORVAT
novinarka urednica
(1967. – 2023.)

Timea Horvat rođena je 12. svibnja 1967. godine. Preminula je nakon teške bolesti 11. lipnja 2023. godine u 56. godini života. Draga naša Timea, vječno ćeš živjeti u našim srcima. Neka ti bude laka petroviska gruda koju si toliko silno voljela. Bila si borac do posljednjega daha. Godine našeg zajedničkog rada na dobrobit hrvatske zajednice u Mađarskoj obilježile su Tvoj životni i novinarski put. Krasili su Te posvećenost, brižnost, znanje, preciznost, točnost, temperament. Izgubili smo s Tobom dio NAS. Shrvani bolju teško nalazimo riječi. Deset dana prije smrti napisala si nekoliko riječi: „Nisam dobro! Neću više raditi!“ Do tada si se borila, radila, pisala... Draga Timea, Tvoji kolege po peru Stipan, Beta i Branka mole anđele da te čuvaju.

ZIVOTOPIS

Timea Horvat, gradišćanska Hrvatica, rođena je u Sambotelu u Mađarskoj, a maturirala je u Kisegu. U Sambotelu je završila Visoku pedagošku školu slovenskoga jezika i književnosti te knjižničarstva, a potom na izvanrednom studiju hrvatski jezik i književnost. Novinarsku školu Mađarskoga

radija završila je 2001., a 2012. postala je magistra slavistike na Institutu za slavensku filologiju te na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost u Sambotelu. Diplomirala je s diplomskim radom „Izbor tiskovina gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj s posebnim osvrtom na gradišćanskohrvatske autore i sadržaje na materinjem jeziku“. Novinarsku školu Mađarskog radija završila je 2001. Od 1990. godine radila je u županijskom dnevnom listu „Vasvármegye“, a od 1994. novinarka je Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj. Objavljuje pjesnička i prozna djela u austrijskim Hrvatskim novinama, Hrvatskom kalendaru, Panonskoj ljetnoj knjizi, časopisima „Riječ“, „Pogledi“, „Együttélés“, „Barátság“. Reporterka je pečuške Hrvatske redakcije Državne televizije MTV, odgovorna za gradišćansku regiju, od 2000. do 2004. Prva je za županijske televizijske emisije radila priloge na gradišćanskohrvatskom jeziku. Radila je za mjesnu petrovisku TV Lipa, pisala za Petrovski glasnik. Zaposlenica je poduzeća Croatica od 2000. do smrti. Od 2005. uz Hrvatski glasnik radi radijske priloge za internetski Radio Croatica. Od 2014. do 2022. u integriranom uredništvu Medijskog centra Croatica uz rad u Hrvatskom glasniku uređuje priloge za Radio Croaticu i Croatica TV i radi kao fotoreporterka za MCC. Bila je zamjenica glavne i odgovorne urednice Hrvatskog glasnika. Timea Horvat neizmerno je voljela svoj posao i novinarski rad. Dugi niz godina uređivala je emisije za petrovisku kabelsku televiziju „Lipa“. Bila je dugi niz godina članica Petrovskog igrokazačkog društva i HKD-a „Gradišće“.

Prva zbirka poezije objavljena joj je u Pinkovcu pod naslo-

vom „Ako nisi tu“ (1999.), a u knjizi „Petrovsko pero“ (2010.) objavljeni su joj novinarski napisi koji su objavljeni u Hrvatskom glasniku i Hrvatskom kalendaru tijekom petnaest godina. Uredila je i osmislila monografiju „Tajne – slike Lajoša Brigovića“ 2016. godine. Živjela je i radila u Petrovu Selu. Pjesme su joj ušle u antologiju hrvatske poezije u Mađarskoj od 1945. do 2000. „Rasuto biserje“ i „Pjesništvo gradišćanskih Hrvata = Poemaro de Burglandaj Kroatoj“. Pjesme su joj izišle i u trojezičnoj zbirci suvremenoga pjesništva iz stare hrvatske dijaspore „Rušimo granice / Überwinden wir Grenzen / Breaking down borders“. Bila je članica Državnoga saveza mađarskih novinara.

Branka Pavić Blažetin

Tomislav Marijan Bilosnić

NA VIJEST O SMRTI TIMEE HORVAT

**Kojim putem danas doći u Petrovo Selo
izmijenio se i prostor i vrijeme
i sve je samo čudesna tišina
Timea ti si s anđelima**

**Spokoj vuče sjenu u kojoj gledam u tvoje oči
one se šire do gradišćanskog obzora
Iz tvog lica prodire njegovo ozračje
Samo ja ne znam kako pogledati u prozor
na kući pred kojom si nas strpljivo čekala**

**Timea ti danas s Bogom govoriš
kao i s nama i gostionici „Nazdravlje“
i riječi svakodnevne
opet postaju molitvom
Ali, kakva je to utjeha
čuvati ljubav za nekog nepoznatog**

U Zemunik 12. lipnja 2023.

Posljednji pozdrav kolegici Timei Ani Horvat

Vrlo sam tužan. Umrla je istaknuta novinarka i hrvatska pjesnikinja, poglavito gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj, Ana Tímea Horvat (mađ. Horváth Tímea). Umrla je u naponu stvaralačkih mogućnosti. Njezinom smrću nastat će praznina u književnim i kulturnom životu cijele zajednice Hrvata u Mađarskoj, a poglavito onih koji pripadaju gradišćanskohrvatskom etničkom arhipelagu.

Poznavao sam Timeu dugo godina i cijenio sam njezin rad. Sada, kada je više nema među živima, smatram kako će ju biti teško zamijeniti. Njezina je smrt nenadoknadiivi gubitak za novinarstvo i književnost svih gradišćanskih Hrvata. Zahvalan sam joj što mi je redovito svaki tjedan slala e-izdanje Hrvatskog glasnika.

Đuro Vidmarović

IN MEMORIAM – TIMEA HORVAT

kada umre pjesnik umire i jedna zvijezda
iz sazviježđa mističnog kozmosa
nad našim glavama
i u našim životima
dolazi drugi, treći, jednako vrijedan i poštovan
mistik Riječi, ali on je drugi i različit
kada umre gradišćanskohrvatski pjesnik
umire cijelo sazviježđe,
cijela mala galaksija što je ljepotom
ukrašavala naš mali svemir
Timea je bila to malo sazviježđe
što je svijetlilo tajanstveno i zagonetno
nosila je na nježnim djevojačkim plećima
hrvatsku povijest, naš jezik starinski, tvrdi,
naše usude i uspjehe, naše snove krhke
kao krilo lastavice. obasjavala je

svojim sjajem i svojim bojama
našu stvarnost, živjela između Neba i Zemlje,
bila je hrvatska sokolica, hrvatska pčela
radilica, hrvatski stijeg, korugva pradjedovska.
stjegovi ne umiru sve dok ima onih koji ih
štuju i kane nositi dalje u magle hrvatske,
kroz nepregledne panonske ranice,
i dalje na jug, na plavi jadranski jug
sve do vrhunaca Velebita gdje obitavaju
naši stari bogovi i duše naših velikih predaka
ondje bdije na njima i nad nama
Zoranićeva Vila Hrvatica
upravo će ona pozdraviti Timeu i povesti ju
u naš perivoj od slave.

Đuro Vidmarović

Petrovisko joj pero palo iz ruk

Petrovisko joj pero
palo iz ruk –
bit će za duži čas muk,
dok se ne najde nasljednik
ki će pisati redovito
štivo za „Hrvatski glasnik“.
Falit će nam nje idiom,
morat ćemo mu dat Zbogom,
jer taj ki će ju naslijedit
neće njezin način pogodit.
Imala je stil žurnalistički
pun vrijednosti – estetski!
Za sve dobrote – Bog ti plati
dok se ne vidimo u nebesi!

Robert Hajszan Panonski

* * *

Dana 12. lipnja Veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Maden Andrić na adresu Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ ravnateljici poduzeća i glavnoj urednici uputio je riječi iskrene sućuti:

Duboko nas je potresla vijest o preminuću Vaše djelatnice, svima naše drage Timee Horvat. Koristim prigodu kako bih Vam uime ministra vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske dr. sc. Gordana Grlića Radmana, nekadašnjeg Veleposlanika RH u Mađarskoj, kao i svih sadašnjih i bivših djelatnika i veleposlanika u Mađarskoj, te u svoje osobno ime, izrazio našu iskrenu sućut.

Gubitak svakog ljudskog bića je nenadoknadiiv za obitelj i šire okruženje, a odlaskom gospođe Horvat hrvatska zajednica u Mađarskoj izgubila je svoju istaknutu članicu, koja je život Hrvata u Mađarskoj, i cijelom Gradišću, obogatila svojim predanim novinarskim i književnim radom.

*Njezina uspomena ostaje u našim srcima.
Počivala u miru!*

Ako nisi tu...

Ironija sudbine je, da sam u prošlom broju imala temu tunel i svitlina. Iako je misao one poruke bila drugačija, Ti si već putovala kroz ta tunel, ki je za Tebe bio predužičak. Ali 11. junija si uvidila svitlost i stupila si u vječnost.

U ruki držim Tvoju prvu knjigu *Ako nisi tu*. Upoznala sam Te već na početku devedesetih ljet i znala sam komu pišeš i o čemu pišeš. U Tvoji pjesmica se zrcalu diboki čuti, o ki smo se do ranih jutarnjih ur mogle pominati. Nisam mislila da će ov naslov, nakraj dvadeset i pet ljet značiti za mene i za cijeli gradišćanskohrvatski narod veliku prazninu i bol. Bol zbog toga, kad smo izgubili jednu pjesnikinju, novinarku i izdržljivu osobu, ka se je od početka borila za svoja prava i prava svojega hrvatskoga naroda. Tuga i praznina je pobijedila naša srca.

Mi ki smo bili blizu Tebe smo znali, da se nećeš tako lako podati. Još se i dan danas spomenem na Tvoje rečenice kad si mi rekla prvi put, da osjetiš nešto. To je uprav u tom času bilo, kada sam ja sama bila u situaciji, u koj nisam vidila izlaza. Ti si me od početka batrila i ohrabrila: „Napravi ta velik korak, kad ćeš tako hoditi kot ja!” Onda još nisam bila svjesna toga, u kakvoj teškoj situaciji si Ti. Počela je Tvoja velika kalvarija, a svi mi ki smo bili uz Tebe smo se ufali da će dragi Bog pomoći. Božji puti su nepoznati, ali vjera naša je podrška u tom da podnosimo sve ča je sudjeno.

Pred jednim misecom si mi napisala: „Ako moram pojt, zač moram toliko trpiti?” Ja sam Ti za batrenje samo ovo mogla odgovoriti: „Ki veli da moraš pojt?”. Sad već znam, to je Božja nakana bila.

* * *

Tužna srca dočekali smo vijest da nas je naša draga prijateljica, pjesnikinja, novinarka, dobra duša Gradišća prerano napustila. Njezina pozitivna energija kojom je uvijek zračila odavala je nadu svima koji su je poznavali da je i ta nesretna bolest bila samo jedna u nizu životnih prepreka koju će ona, kao i tolike druge, uspješno preskočiti. Gubitak koji je njezinim odlaskom nastao osjetit će se ne samo na literarno-izražajnom planu nego i na onom stvarnosnom, životnom planu. Kako će izgledati svi budući događaji i manifestacije gradišćanskih Hrvata bez oka fotoaparata Timee Horvat, bez njezinih slikovitih i prezanimljivih reportaža, analiza, komentara i zaključaka? Koliko će njih i zamrijeti jer je ona bila nit poveznica između ljudi koji su ih stvarali? Kako će izgledati Hrvatski glasnik bez tog njezina predivnog, arhaičnog, pitoresknog gradišćanskohrvatskog jezika? Kako će izgledati Petrovo Selo bez njezina širokoga, veseloga, glasnoga (o)smijeha? A i životi svih nas, znanih i neznanih, koje je njezino veliko srce dirnulo?

Draga naša Timea, za tobom tuguje ne samo tvoje voljeno Gradišće, gradišćanski Hrvati, Hrvati u Mađarskoj; oplakuje te i tvoja pradomovina Hrvatska, i oplakujemo te i mi Mađari u Hrvatskoj, jer tvoje je srce i duša oduvijek lebdjela između ovih naših dviju domovina, između naših dvaju naroda! Počivaj blago u Gospodinu, ostaješ vječno u našim srcima!

izv. prof. dr. sc. Denis Njari
voditelj Katedre za predmodernu povijest Filozofskoga fakulteta u Osijeku i
predsjednik Mađarskog kulturnog kruga Zrínyi Osijek

Subotu na petrovskom cimiteru je bila ogromna tišina. Tišina, ka je simbolizirala tugu, bol, žalost i veliku prazninu zbog Tvoje smrti. Svi mi, ki smo Tebe sprohodili na Tvoj vječni počivak smo doživili suze u obliku kapljic, ke su na nas padale upravo onda, kad su održali govore. Još se i nebo plakalo.

Na osmrtnici je citat jedne Tvoje pjesme: „Što ću kad već ne budem čula u prahu noćnu glazbu. Zanimat će usamljena žica petroviske tambure...” I uprav kad si našla vječni dom u grobu su odsvirale Pjesmu rastanka ove žice.

I sad kad držim u ruki Tvoju knjigu sam uvjerena, da si svenek znala ča je za nas važno. Napisala si mi sljedeće: „Neka živi DGMU, i sve što je naše, i sve što još bit će naše.”

Draga Timea! U fanju da ćeš nas i nadalje podupirati da opstane ono „naše” se opraštam od Tebe s duševnim mirom u srcu, kad znam, da si sad već med svoji mi, s kimi si doživila lipse trenutke Tvojega kratkoga života. Zbogom!

Ingrid Klemenčić
Hrvatske novine od 23. junija 2023.

Ako nisi tu...

Ako nisi tu –
plaćemo se zbog Tebe...
Ako nisi tu –
molimo se Bogu za Tebe...
Ako nisi tu –
išćemo svakudir Tebe...
Nažalost Tebe već nema –
Ti već nisi tu!

Ingrid Klemenčić
19. lipnja 2023.

Riječi kojima se petrovski župnik Tamás Várhelyi na crkvenom ispraćaju obratio ožalošćenoj obitelji

(...) Okupili smo se u lijepom broju sa svih strana zemlje kao i mnogi izvan mađarskih granica. Jer i mi se moramo oprostiti, moramo se oprostiti ranije nego što smo mislili, nego što smo se nadali. Mnogi su se uzdali, vjerovali smo, molili se, skupili, pomagali. I sad pomažu majci sirotici koja je izgubila oslonac, izgubila sve u osobi kćeri Timee, od koje se sad moramo oprostiti i kojoj nad zemaljskim životom ne samo mi već i pravedni i milosrdan Sudac, dobar Gospodin sudi. Naša sestra Timea u 56. godini života ostavila je iza sebe sve i svakoga. Timea je bila borac, borac za slobodu. Oni koji su je poznavali znali su da nije bila osoba spremna na kompromise. Ako je ocijenila ili osjećala da je nešto ili netko u nepravednom ili nepovoljnom položaju – posebice ako je riječ o istini, slobodi, hrvatskoj narodnosti, vjeri, vjeroispovijesti, dobroti, pravu – nije oklijevala ustati za sve to i žestoko se boriti. Sa svim svojim sposobnostima, mogućnostima i alatima. Puno je puta napisala ono što je morala napisati, i onda ako se to nekima ili mnogima nije sviđalo ili su joj to zamjerali. Ali Timea je mislila da ne može šutjeti. Jedanput je netko njezinu vehemenciju i karakter usporedio s divljom mačkom. Činjenica je da se borila, borila se puno. Ne oružjem, nego riječima, pjesmama, fotografijama, napisanim komentarima. Imala je mišljenje, bila je beskompromisna kad bi vidjela da se nečemu ili nekome čini nepravda. (...)

Naša sestra Timea borila se i u posljednjem razdoblju, protiv bolesti. I ona, kao i mnogi od nas, vjerovala je da će i to pobijediti jer mora pobijediti. Zanimljivo je kako treba velika nevolja, teškoća, bolest ili kriza da shvatimo kako ipak nismo sami. I naša sestra Timea u ovom posljednjem razdoblju osjetila je kako nije usamljeni borac, kako nije sama, i kako mnogi stoje uz nju. I meni je priznala kako nije ni mislila da će tako biti. Mnogi su bili uz nju, pomagali njoj i njezinoj majci kojoj je potrebna njega, pomagali oko kućanskih poslova, kuhanja, brinuli se o ručku, šetnji psa, bili prisutni, moglo bi se dugo nabrajati kako su pomagali. Susjedi, selo, prijateljice i prijatelji i mnogi drugi.

Gledaju nas njezine fotografije sa zidnog kalendara, zbirka pjesma nas pozdravlja. Bilo bi tako dobro kad bismo u normalnim situacijama, ne samo kad

kuća gori, mogli pokazati kako smo tu, uz drugog, da ga volimo, da nam je bitan...

Naša sestra Timea živjela je punim životom ovih 56 godina. I kao članica igrokačake grupe gradila je zajednicu, igrala je različite uloge držeći u životu hrvatski jezik, običaje. Bila je spona između mnogih zajednica i skupina Hrvata u Mađarskoj i Hrvata u Hrvatskoj, ali ne samo njih. (...)

Život pun borbe naše sestre Timee završen je. Bila je nazočna na otvaranju školske godine, preuzimanju nove zgrade petrovske škole, fotografirala je, ali zatvaranje školske godine nije dočekala. I za nju je započelo vrijeme oslobođenja koje naša kršćanska vjera zove vječni život, vječna sreća. Ispratimo molitvom našu sestru Timeu, koja je za života sudjelovala na brojnim hodočašćima, pješačeći. Ispratimo je našom molitvom da stigne na svoj cilj u Kraljevstvo Božje i da nađe mir.

Riječi kojima se u ime hrvatske zajednice u Mađarskoj od Timee Horvat oprostio predsjednik HDS-a Ivan Guban

Postoje trenutci kad ne možemo pronaći prave riječi, trenutci u kojima su tišina i tupi osjećaj boli najjasniji izraz praznine koja je nastala ponovnim udarcem gorke sudbine. Smrt nam lako bez milosti može oduzeti one koje volimo, lako možemo ostati bez bliskih i dragih ljudi koji dolaze u naše živote u obliku blagoslova i čine ga veselim. S njima stvaramo tisuće uspomena dok ih neprimjetno susrećemo na raznim životnim postajama, ostave svoje otiske bez kojih više nismo isti. Tu se zaustavlja riječ i srcima zavlada neko čudno saznanje: kako je postao prazan ovaj veliki svijet kad ode samo jedan čovjek.

Promatram fotografiju nasmijane Timee i vidim je krhku, a ujedno i jaku, posvećenu i odanu. Ovih zadnjih dana živjela je dva paralelna života: jedan u strepnji i patnji u krevetu, a drugi u kojem je teško povjerovati što joj se to događa.

Timea je bila svestrana i velikodušna osoba za koju možemo reći da je istinski uživala u svojem poslu i davala sebe u potpunosti. Energična i puna ideja neprestano je bila u potrazi i radu na nekoj novoj temi, razmišljajući o svojem Petrovu selu, Gradišću,

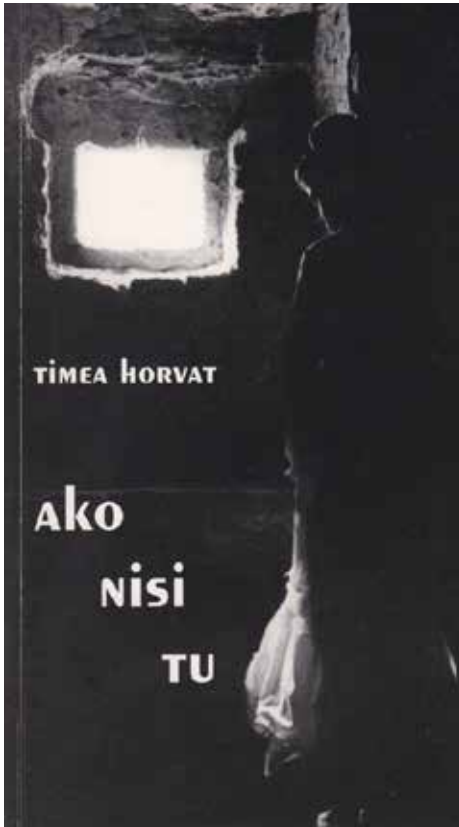
hrvatskoj zajednici, o tome što je aktualno, s kim bi se moglo razgovarati i kakvih sve događaja o kojima se mora izvještavati ima.

Znanje, kreativnost kao i vedar duh prenosila je na druge i podizala ljude oko sebe. Krasili su je ljudskost, požrtvovnost, život vrijedan poštovanja, radni vijek pun ostvarenih rezultata i neizmjerne ljubav prema Hrvatima i Hrvatskoj. Njezin plemenit i snažan duh pun životne radosti zauvijek će ostati u našim mislima i srcima.

Veličina čovjeka ne mjeri se stečenim imetkom, već brojem ljudi koji za tobom žale kad jednom odeš s ovog svijeta. Draga Timea, Ti si stekla ogromno bogatstvo.

Hvala ti na lijepoj riječi, na svim zajedničkim trenucima, na stotinama i stotinama ispisanih stranica tekstova, na odanosti prema našim sunarodnjacima. Nema te, znam, ali se ne rastajemo zauvijek, jer zauvijek ne postoji. Vratit ćeš se kroz snove, kroz uspomene i sjećanja, vratit ćeš se kad pomislimo na tebe, bit ćeš u svakoj suzi voljenih prijatelja, u tišini srca, u molitvama.

Zbogom na nekim drugim stazama. Počivaj u miru Božjem!

Draga Timi,

u ime svih Petrovišćanov po cilom svitu kanim se sad zafalit za vas trud, kojega si uložila u to, da tvoje voljeno Petrovo Selo ostane i nadalje važno i nezaobilazno mjesto u županiji, u Gradišću, u Mađarskoj i na cijeloj svjetskoj mapi hrvatstva.

Fala ti za sve lipice s kojima si ovjekovječila naše prirodne lipote, naše svakodnevnice i svečevanja, koje si podilila s nami i koje te ovako zauvijek ostaju za uspomenu.

Fala za tvoja nezaboravna lita u igrokačkom drušvu! Zaistinu si dala sve od sebe od najmanje uloge do onih glavnih,

koje sada moremo gledat na videosnimkama TV Lipe, čija pomoćnica si isto bila lita dugo. I tancala si u HKD Gradišću, a kasnije si i sa seniorima gazila po pozornici.

Bila si svestrana u selu, ali tvoja glavna misija je bila da povezuješ gradišćanska društva s društvima u našoj staroj, matičnoj domovini. Zahvaljujući tebi i ognjibranci i kulturne grupe i dandanas imaju svoje partnere i prijatelje u Hrvatskoj. Bila si uporna, nisi pustila da se oganj ugasi pri ovi veza.

Timi, vas žitak si se bojevala, borila za tvoju istinu, za tvoj gradišćanskohrvatski jezik i za sve one vridnosti koje si mislila pravim, a iz ovih bitkova si redovito izašla kot dobitnica. Zato nam je sad čudno, kad ovde stojimo kol tvoje urne, da si ov tvoj zadnji, najvažniji i najteži boj ipak izgubila.

Al more bit ti si ur ništo ćutila, znala o približavnju najgorjega. Uprav pred jednim litom smo te prosili da nam i ti pošalješ pjesmu za 800-litnji jubilej Petrovog Sela. Onda još nismo dali veliki značaj tvojim ričima, ali sad kad smo zopet preštali, sad smo upamet zeli da si zapravo opisala ov današnji dan.

S tvojimi redicami se opraštamo od tebe, neka ti bude lafka petroviska zemlja.

*Ne još!
Neka mi zemlju dodiliti
Što ću kad već ne budem čula
u prahu noćnu glazbu?
Zanimit će usamljena žica
petroviske tambure...*

*U ime Petrovišćana
Andrija Handler*

TIHO

A sad pak budi
Tiho
Muku si imala
Tiho
Nisi ju izbugnjevala
Tiho
Ni kad si ljubav u se pokapala
Tiho
Ruža je cvala i ni bila tvoja
Tiho
Drugač si pak vrišćala
Tiho
Bludne krive pute odurala
Tiho
Javkala si i misto nas
Tiho
Oplaka i nekrivi merhunac
Tiho
I skubla si se za se nas
Tiho
Prez straha si gorila
Tiho
A sad nam spiš mirno
Tiho
Ki će sad kričat do Boga
Tiho
Ki će nam oprošćenje prosit
Tiho
Ki će bit tako prez brige
Tiho
Da mu ni prvi svoj dobitak
Tiho
S kim ću si moć dilit haiku
Tiho
Sad smo sirote prez tebe
Tiho
Pomozi nam iz raja
Tiho
Ne pozabi nas pri Bogu
Tiho

Šandor Horvat

SADA VEĆ NISI TU

Uvijek si nam bila draga
nasmijana
mногоstrana
oštroumna
priskočna
ljubezna
do poslidnjega
Timea
juga vedrina
falit ćeš nam
sada kad već nisi tu

*Doroteja Zeichmann
Klimpuh, 13. 6. 2023.*

Riječi kojima se od Timee Horvat u ime prijatelja iz Šenkovca i općina Brdovec i Marija Gorica te u ime Hrvata iz matične domovine oprostila Jasna Horvat

Draga naša Timea, nakon što smo primili tužnu vijest o tvom preranom odlasku, pjesnik je napisao: „Kojim putem danas doći u Petrovo Selo?“... A tebe nema da nas dočekaš... Svojim širokim osmijehom, sjajnim očima i radosnim obrazima, raširenim rukama nam mašeš izdaleka i krećeš nam ususret, u čvrst zagrljaj starim prijateljima.

Kojim putem danas doći u Petrovo Selo? Onim putem koji si nam ti utabala, koji si nam ti pokazala i kojim si nas prije dvadeset godina dovela iz matične, za-

jednike nam hrvatske domovine. To je put koji nas je danas doveo do tebe, do tvog lijepog Petrova Sela, do Gradišća, u kraj u kojem smo svi prijatelji, u kojem se svi poznajemo i gdje su nam svaka vrata otvorena.

Draga naša prijateljice, sve si nas povezala i učvrstila naša prijateljstva i danas su brojne i trajne veze između gradišćanskih i hrvatskih škola, udruga, društava, braniteljskih, kulturnih, vatrogasnih i crkvenih zajednica. To je širok i dugačak put kojim zajedno kročimo sve dalje i dalje i koji će, obećajemo, trajati... Draga Timea, draga naša prijateljice, zauvijek ćeš biti u našim srcima i mislima. Bila ti laka tvoja rodna petroviska zemlja! U raj poveli te anđeli!

Posvećujemo ti stihove Zlatka Tomičića o onoj koju si najviše voljela, kojoj si se uvijek radovala, a ona te primala u svoje krilo kao majka svoje dijete.

HRVATSKA, LJUBAVI MOJA

Hrvatska, ljubavi moja, i ovdje sam tvoj sin, i ovdje sam tvoje ime i tvoj sjaj.

Hrvatska, djevojko moja, svuda mislim na tebe, u svakoj zemlji te sanjam, u svaki nosim te kraj.

Hrvatska, gujo pod kamenom, s golim trokutima i ilirskim mjesecom – tko na te s mržnjom stane past će mrtav od otrova tvoga.

Hrvatska, zvijezdo na nebu, tvojom pomoću stekoh sile svijeta, svjetlost jesi što pada na ruke iz tijela i krvi raspetoga Boga.

Zlatko Tomičić

Na grobu Timeje Horvat

Draga žalujuća družina, dragi prijatelji i prijateljice naše drage pokojne, Petrovišćanke i Petrovišćani i brojni prijatelji i suradnici ki ste došli i iz daleka.

O njezinom životopisu, o njezini brojni zasluga u publikacija smo pisali i u Hrvatskom glasniku, u Hrvatski novina u Papin-skom listu, na hrvatski vist ORF-a i u drugi mediji.

Ja sam došao da dam zbogom kolegici, a pred svim i prijateljici, s kom sam u zadnji miseci trpio, žalovao, u misli bio uza nju, bez da sam joj – nažalost – mogao pomoći. Znali smo na zadnje, da joj je jako teško, da vjerojatno već nije pomoći. A ipak me je, nas je teško pogodila ova zadnja vist.

Ne, nije uvijek bilo lako s njom, ponekad je bilo dosta teško. Nepopustljiva je bila u mnogo čem, mogli bi reći da je imala „pravu tikvu“, koja nije odstupila ni milimetar od svojega uvjerenja. Ali s malo ili više strpljenja s njom je zapravo uvijek završilo u dobrom.

S Timeom Horvat zgubljamo ravnu, anagažiranu, donekle i tvrdoglavu i u neki pitanji nepopustljivu novinarku, prije svega i pjesnikinju, koja se nije bojala ni svadja ako je išlo za osobno uvjerenje ili znamda i za hrvatski politički stav. Nje glas, nje mišljenje i nje čvrsto uvjerenje će nam faliti u budući diskusija i rasprava prije svega ako ide za opstanak gradišćanskih Hrvatov u ovom burnom sridnjoeuropskom panonskom oceanu s prejakimi i dominantnimi državnimi, domicilnimi jeziki, niškim i madjarskim.

Prije skoro godinu dan nje pjesmice su izašle i trojezičnoj (hrvatsko-niško-engleskoj) zbirki suvrimenoga pjesništva iz star hrvatske dijaspore „Rušimo granice/Überwinden wir Grenzen/ Breaking down borders“ (Löcker, Beč, 2022.), koja bi mogla izajti dodatno i u madjarskom prijevodu, ako bi se našao izdavač. Iz te zbirke bi rado recitirao Timejinu pjesmicu „Neka im reć“.

*Petar Tyrán
Petrovo Selo, 17. 6. 2023.*

NEKA IM REĆ

Ako te budu pitali dođućega augustuša, neka im reći da si me napustio na sve vijeke. Neka im reći da mi je nesanica pazila noći. Neka im reći da su oblaci Misec pokvarili naše poznanstvo. Neka im reći da nisam imala jur nikogar ki bi me tišio. Neka im niš reći o kamenoj peršoni ka je prez parapla čekala godinastu kaštigu. Neka im reći da sam se kamogod otpravila kisela tišina je zvonila po prašni puti.

Timea Horvat

Mala stranica

Jezične i kreativne radionice Hrvatskih državnih kampova u Vlačićima

Ogroman je doživljaj svim sudionicima Hrvatskih državnih kampova upoznavanje krajeva matične domovine. Posjet prekrasnim gradovima zauvijek će im ostati u sjećanju, a osim toga na izletima mnogo nauče i o povijesnim spomenicima Hrvatske. Sudionici kampa izradili su razglednice, plakate i crteže o izletima na kojima su bili i znamenitostima koje su posjetili, a o svojim doživljajima pisali su roditeljima, članovima obitelji i prijateljima.

Izlet u Zadar

Poslije doručka krenuli smo u Turanj, gdje nas je čekao brod. Tri sata plovili smo Jadranom. Bilo je jako toplo, ali na brodu to nismo osjećali. Put je nas vodio među lijepe otoke. Najljepše je bilo kad su se pojavili dupini.

Nakon krstarenja posjetili smo Zadar. U tom gradu ima puno kulturnih i povijesnih spomenika. Trudili smo se pogledati što više znamenitosti. Obišli smo najpoznatije, gdje smo se i slikali. Zadar je toliko lijep grad da se trebamo još vratiti.

Razglednice vančaških učenika

Dragi mama i tata,

vrlo je lijepo more, ljudi su ljubazni, dobro se osjećam. Imamo dobre programe. U nedjelju se vidimo.

Pusa, Hanna

Dragi prijatelji,

more je dobro mjesto, vrlo volim ovaj kamp. Dobro se osjećam. Bili smo u Pagu i u Zadru. Lijepo je bilo.

Pusa, Milan

Draga mama,

lijep pozdrav iz Hrvatske iz Vlačića. Dobro se osjećam, more je izvrsno!

Pusa, Zoe

Drage bakica i teta,

jako je dobra voda, fina su jela. Dobro se osjećam.

Abel

Draga majčice,

jako se dobro osjećam, puno se kupamo. Jelo je izvrsno, samo ribu ne volim. Bili smo na izletu u Zadru i u Pagu. Vozili smo se brodom i vidjeli mnogo dupina.

Lijep pozdrav, Kitt

Draga mama,

dobro se osjećam, more je lijepo, smještaj je udoban. Mnogo se kupamo, bili smo u Zadru i u Pagu. Malo mi fališ.

Lijep pozdrav iz Hrvatske s Paga, Hunor

Draga mama,

jako se dobro osjećam, ali već mi nedostajete. Puno se kupamo. Imamo dobre programe.

Voli vas Levente

Dragi mama i tata,

jako se dobro osjećam, volim more i što uvijek sja sunce. Volim izlete jer mogu trošiti novac.

Voli vas Kira

Draga moja obitelji,

sve je izvrsno. Jako su lijepi kraj, naselje i more.

Lijep pozdrav iz Hrvatske s otoka Paga iz Vlačića

Draga mama,

jako mi nedostaješ i volim te. Sve je u redu.

Puno pozdrava iz Hrvatske s mora.

Pusa, Grga

Dan Hrvata u Lukovišću

Hrvatska narodnosna samouprava Lukovišća 1. srpnja organizirala je Dan Hrvata. Nakon svečanosti predaje Doma patronažnih sestara (Dom zdravlja) slijedila je dvojezična sveta misa u lukoviškoj crkvi koju je služio martinački župnik Ilija Ćuzdi. Nakon mise povelu se zajedničko kolo pred crkvom zaštitnice sela Gospe Srpnice. Potom se povorka u mimohodu uputila do križa u Ulici Petófi, gdje je slijedio njegov blagoslov. Sudionici programa bili su Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, barčanski KUD „Podravina“, lukoviški KUD „Drava“, TS „Misija“, mališani iz mjesnog vrtića i škole.

Kako nam je kazao načelnik Lukovišća József Csonka, Lukovišće ima ciljeve za koje radi složno mjesno zastupničko tijelo i cijela seoska zajednica. Posebno je dobra suradnja s peteročlanim zastupničkim tijelom Hrvatske samouprave Lukovišća na čijem je čelu predsjednica Ruža Bunjevac. Toga su dana Lukovišće posjetili parlamentarni zastupnik László Szászfalvi, dopredsjednik Skupštine Šomođske županije Gábor Huszti, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, generalni konzul Drago Horvat s konzulom savjetnikom Nevenom Marčićem, predsjednik HDS-a Ivan Gugan i brojni drugi uglednici.

Kako mi reče načelnik Csonka, zastupnici mjesne samouprave parlamentarnog su zastupnika Szászfalvija proveli kroz selo i upoznali ga s najnovijim ostvarenim ulaganjima te tražili podršku za buduća. A ima se što još činiti. „Imamo puno planova“, reče načelnik. „Preko programa Mađarsko selo uspjeli smo obnoviti i urediti suvremeni Dom zdravlja kojim će se ko-

Otvoren je suvremeni Dom zdravlja

Na svetoj misi

Najmlađi Lukovišćani

Misi su nazočili i mališani iz lukoviškog vrtića

ristiti patronažna služba. To je investicija od približno 30 milijuna forinti. Uz to gotov nam je solarni park te obnova seoskih putova u vrijednosti od 49 milijuna forinti, također iz programa Mađarsko selo. Ostalo nam je obnoviti još dio seoskih putova, za što se nadamo da ćemo uskoro dobiti potporu. Iz programa TOP dobili smo potporu od 150 milijuna forinti za obnovu i osuvremenjivanje sadašnje zgrade mjesnog Doma kulture“, reče Csonka.

Iako je Lukovišće najjužnije naselje u Šomođskoj županiji, na njega se sve više misli. U blizini je Hrvatska, otvaraju se mogućnosti i prekogranične suradnje. Načelnik i mjesni zastupnici imaju cilj učiniti život u Lukovišću što privlačnijim. Naselje danas broji petstotinjak stanovnika, a moja sugovornica će mi reći kako je u njemu prije tridesetak godina njih bilo tri puta više. Ali vrijeme je učinilo svoje, pogotovo što se tiče Hrvata. Danas ih je u Lukovišću malo, ali su veoma aktivni. Mladi su otišli, odselili se i ne vraćaju se. Oni koji imaju žive

roditelje i rodbinu katkad dolaze, za „bučuru“ obavezno. Rijetki su oni koji svoju budućnost planiraju ovdje. Ali ima i iznimaka. U mjestu djeluju hrvatski narodnosni vrtić i osnovna škola u kojoj se hrvatski jezik i književnost predaju u satnici razredne nastave (6 + 1). Prava je milina gledati kako se o svojim pitomcima i učenicima brinu odgajateljice i učiteljice i koliko su oni vješti glede nastupa na hrvatskim priredbama. Tako je bilo i ovoga puta. Velik broj njih je romskog podrijetla, ali vole hrvatske tradicije, hrvatski jezik i narodne običaje. Hrvati i Romi složni su kad je u pitanju zajednički interesi, a to je razvoj sela, što je pokazao i ovogodišnji Dan Hrvata.

I najstarije Lukovišćanke zanimaju hrvatska događanja

Članovi KUD-ova u povorci

Župnik Ilija Čuzdi posvetio je križ u Ulici Petófi

Križ u Ulici Petófi tamo je otkad se pamti, ali prije pola godine srušio ga je kamion. Od sredstava osiguranja te dodatnih sredstava namireno je postavljanje novog križa na istom mjestu. Križ je blagoslovio župnik Čuzdi, a svi okupljeni pomolili su se i zapjevali s članovima folklornih društava i zborom, djecom iz vrtića i škole. Slijedilo je zajedničko blagovanje, a potom pjesma i ples.

Program Dana ostvaren je uz potporu mjesne samouprave Lukovišća, Hrvatske samouprave Lukovišća, Hrvatske samouprave Šomođske županije te Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“.

Branka Pavić Blažetin

Poziv za dostavljanje prijedloga

Hrvatska samouprava Baranjske županije objavljuje javni poziv za dostavljanje prijedloga za dodjelu odličja „Za baranjske Hrvate“. Prijedlog za dodjelu odličja treba stići na adresu *Sárosász Mihály (Mišo Šarošac), Baranya Megyei Horvát Önkormányzat (Hrvatska samouprava Baranjske županije), Széchenyi tér 9, 7621 Pécs*. Odličje „Za baranjske Hrvate“ utemeljila je Hrvatska samouprava Baranjske županije i dodjeljuje ga kao priznanje onima koji su se svojim radom i djelatnošću istaknuli na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti te koji pridonose razvoju hrvatskoga jezika i kulture na korist Hrvata u Baranjskoj županiji.

Glavna su načela ocjene prijedloga:

- područje zaštite narodnosnih prava, posebice u radu narodnosnih samouprava
- zaštita kulturnih i vjerskih običaja, njihovo njegovanje, istraživanje, obrada i predstavljanje
- potpora narodnosnom obrazovanju
- širenje uporabe hrvatskoga jezika
- rad s mladima ili za mlade
- umjetnička djelatnost, posebice na polju uključivanja u nju hrvatskih stanovnika baranjskih sela.

Krug predlagača:

- područne hrvatske samouprave
- obrazovne ustanove
- hrvatske narodnosne udruge, zajednice
- kulturne ustanove
- fizičke osobe.

Nagradu dobiva jedna osoba i jedna zajednica (udruga) godišnje. S odličjem se odlikovanima uručuje i novčana nagrada u iznosu od 50 tisuća forinti iz proračuna Hrvatske samouprave Baranjske županije. Odličje se odlikovanima predaje u sklopu Županijskoga hrvatskog dana. O dodjeli odličja odlučuje sedmočlano zastupničko tijelo Hrvatske samouprave Baranjske županije.

SANTOVO – Hrvatska samouprava Santova i santovačka župa 2. rujna u marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici priredit će 14. hodočašće bačkih Hrvata i prijateljskih zajednica. Trojni susret hrvatskih vjernika iz Hrvatske, Mađarske i Srbije u Santovu, koji se na santovačkoj Vodici priređuje od 2010. godine, već tradicionalno započet će molitvom krunice u 17:30. Slijedi misno slavlje koje će od 18 sati predvoditi donedavni župnik prijateljskog naselja Petrijevci u Hrvatskoj velečasni Matej Glavica. Nakon mise slijedi druženje hodočasnika u mjesnom Kulturnom domu. Kao i prijašnjih godina, priredba će se ostvariti uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Saveza Hrvata u Mađarskoj.

MOHAČ – U podunavskom gradiću 2. rujna priređuje se II. Međunarodni sajam Okusi, mirisi, susret kultura. Na priredbi se, osim oživljavanja atmosfere nekadašnjeg sajmišta, na raznim štandovima predstavljaju pojedini likovi sa svojim prepoznatljivim narodnim nošnjama, zanatima i običajima. Neće izostati ni gastronomija – pripremaju se tradicionalna jela svih narodnosti. Folklor na pozornici i etno ulične zabave od ranih večernjih sati dopunjuju program. Sajam, koji će se održati u središtu grada na Széchenyijevu trgu, organizira se u suorganizaciji Samouprave grada Mohača i narodnosnih samouprava, među njima i Hrvatske samouprave grada Mohača, te civilnih udruga. Program počinje u 13 sati svečanim misnim slavljem u zavjetnoj spomen-crkvi. Svečano je otvorenje u 16 sati. Od 14 do 19 sati bit će žive narodnosne radionice, izložbe i sajam. Od 14 do 16 i od 16:30 do 18:30 slijedi kavalkada na otvorenoj pozornici. Od 19 do 2:30 bit će narodnosne plesničnice, naizmjenično svakih 45 minuta mađarska, hrvatska, romska, srpska i njemačka plesničnica. Tijekom popodneva pripremaju se narodnosni kulinarski specijaliteti koji se mogu i kupiti.

Hrvatska državna samouprava
16. rujna 2023. godine u Komaru organizira

XVI. Državno hodočašće Hrvata u Mađarskoj.

Program:

- 9³⁰ Doček vjernika u Komaru
- 10⁰⁰ Križni put
- 11⁰⁰ Sveta misa (*predvodit će je generalni vikar Mostarsko-duvanjske biskupije don Nikola Menalo*)
- 12³⁰ Ručak

Na hodočašću i ove godine očekujemo
Hrvate iz svih regija Mađarske.

Program podupire:

NKUL-KP-1-2023/3-000432